

บทที่ 6

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการมีผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา เพราะเป็นคดีที่มีอัตราโทษที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากที่สุด ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งหารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ผลจากการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย คือ ระบบผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งได้มีการวิเคราะห์รูปแบบผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยไว้ในบทที่ 5 โดยมีสาระสำคัญประกอบไปด้วย ประเภทคดีอาญา คุณสมบัติหลัก คุณสมบัติต้องห้าม องค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดี การได้มาซึ่งผู้พิพากษาสมทบ อำนาจหน้าที่ วาระการทำงาน การพ้นจากตำแหน่ง และผู้พิพากษาสมทบในชั้นอุทธรณ์ ฎีกา จากประเด็นที่เป็นสาระสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบซึ่งมีรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญ 2 ส่วน คือ โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา และร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ. ดังนี้

1. โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา

การจะให้ผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญานั้นได้ผลจากการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ซึ่งกำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในศาลอาญาในรูปแบบของผู้พิพากษาสมทบเมื่อนำเอาผลผลิตจากคำตอบมาจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา จึงกำหนดโครงสร้างของกฎหมาย ประกอบด้วย สาระสำคัญของบทบัญญัติ ดังนี้

1.1 ประเภทคดีอาญาที่ผู้พิพากษาสมทบเข้าไปมีส่วนร่วม

ในการจัดทำกฎหมายต้นแบบต้องมีการกำหนดประเภทคดีอาญาให้มีความเหมาะสม ซึ่งหากไม่มีการกำหนดประเภทคดีอาญาไว้ก็จะทำให้มีคดีอาญามากมายที่จะต้องให้ผู้พิพากษาสมทบเข้าไปมีส่วนร่วม เนื่องจากกฎหมายเฉพาะที่มีโทษทางอาญามีมากมายหลายฉบับ ซึ่งจากการวิเคราะห์ในบทที่ 5 พบว่าระบบผู้พิพากษาสมทบจะนำมาใช้ในความผิดอาญาตามประมวลกฎหมาย

อาญาเท่านั้น เพราะประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่หากจะนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ ในความคิดทั้งหมดตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ประเทศไทยอาจจะยังไม่มีความพร้อมสำหรับการเริ่มต้นที่จะนำระบบผู้พิพากษาสมทบมาใช้ จึงกำหนดไว้เพียงความคิดบางฐานเท่านั้น ได้แก่ ความคิดตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 4 ความคิดเกี่ยวกับศาสนา ลักษณะ 5 ความคิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ลักษณะ 6 ความคิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ลักษณะ 9 ความคิดเกี่ยวกับเพศลักษณะ 10 ความคิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายลักษณะ 11 ความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง และลักษณะ 12 ความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเพราะความคิดลักษณะเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสังคมโดยตรงและ เป็นความคิดที่มีผลกระทบต่อจิตใจของประชาชน การตัดสินใจเหล่านี้จึงสมควรที่จะต้องมีความคิดเห็นของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคดีด้วย ส่วนคดีอาญาฐานความคิดอื่นที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ หากจะให้มีผู้พิพากษาสมทบร่วมพิจารณาพิพากษาอยู่ด้วยก็สามารถที่ร้องขอได้ โดยอาจจะเป็นคู่ความร้องขอ หรือศาลเห็นสมควร โดยให้เป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ พิจารณาให้อนุญาต

1.2 คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ

คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีร่วมกับผู้พิพากษาทั่วไป เพราะจะแสดงถึงการมีวิญญูติ คุณวุฒิและประสบการณ์ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการประสิทธิประสาทความยุติธรรมให้แก่ผู้พิพาทในคดีความที่ฟ้องร้องต่อศาล ดังนั้น ในบทที่ 5 จึงมีการวิเคราะห์ถึงคุณสมบัติหลักและคุณสมบัติต้องห้ามในการเป็นผู้พิพากษาสมทบไว้ ซึ่งในกฎหมายต้นแบบจะมีการบัญญัติคุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญาไว้ โดยต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- 1) มีสัญชาติไทย
- 2) อายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์
- 3) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 4) สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี
- 5) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีวิชาชีพตามที่คณะกรรมการศาลยุติธรรมกำหนดไว้ในระเบียบ
- 6) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 7) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว
- 8) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดหุโทษ

- 9) ไม่เป็นผู้ต้องหา หรือจำเลย ที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีอาญา
- 10) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
- 11) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบหรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบหรือเป็นโรค ดังนี้
 - (1) โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - (2) วัณโรคในระยะอันตราย
 - (3) โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - (4) โรคติดยาเสพติดให้โทษ
 - (5) โรคพิษสุราเรื้อรัง
- 12) ไม่เป็นข้าราชการเมือง กรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง สมาชิกรัฐสภา ผู้บริหารหรือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการอัยการ ข้าราชการตำรวจ ทนายความ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ในศาล ในสำนักงานอัยการ หรือในสถานีตำรวจ

1.3 การได้มาซึ่งผู้พิพากษาสมทบ

การที่จะได้มาซึ่งผู้พิพากษาสมทบมีความสำคัญเพราะจะทำให้ได้ผู้พิพากษาสมทบที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นกระบวนการได้มาจึงต้องกำหนดไว้ในกฎหมายต้นแบบซึ่งจากการวิเคราะห์ในบทที่ 5 ผู้พิพากษาสมทบจะได้มาโดย 2 วิธีการ คือ

วิธีแรก คือ เป็นการคัดเลือกโดยการเปิดรับสมัครผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด ซึ่งจะทำให้ได้ผู้พิพากษาสมทบที่มาจากความสมัครใจ ทำให้ได้ผู้พิพากษาสมทบที่ใส่ใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่

ผู้ที่มาจากการรับสมัครตามวิธีการแรกต้องผ่านการอบรม และทดสอบความรู้ ซึ่งก่อนที่จะมีการทดสอบความรู้ นั้น มีการจัดการอบรมขึ้นก่อนเพื่อในการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ สามารถประเมินความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม และการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบได้ ส่วนเนื้อหาที่ใช้ในการอบรมประกอบด้วย

- 1) วิธีพิจารณาความอาญา
- 2) กฎหมายอาญา
- 3) การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน
- 4) หน้าที่ของข้าราชการตุลาการและผู้พิพากษาสมทบ

5) จริยธรรมของข้าราชการตุลาการและผู้พิพากษาสมทบ

วิธีที่สอง คือ การขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ส่งบุคคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับคดีมาเป็นผู้พิพากษาสมทบเป็นรายคดี เพราะในบางพื้นที่ อาจจะขาดแคลนผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านมาสมัคร

ผู้พิพากษาสมทบที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ไม่จำเป็นต้องผ่านการสอบข้อเขียนหรือ สอบสัมภาษณ์อีก เพราะได้ผ่านการคัดเลือกและตรวจสอบความเหมาะสมจากหน่วยงานสังกัด แล้วแต่จะต้องผ่านการอบรม เพื่อเข้าใจกระบวนการพิจารณาคดีและการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ

1.4 การดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ

การดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบเป็นการกำหนดวาระการทำงานและการพ้นจาก ตำแหน่งหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ โดยวาระการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบนั้น หาก ผู้พิพากษาสมทบมาจากการคัดเลือก มีวาระการปฏิบัติหน้าที่ 3 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่ง ติดต่อกันได้ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการสร้างอิทธิพลที่จะเกิดการแสวงหาประโยชน์จากการเป็นผู้พิพากษาสมทบได้ในกรณีที่เป็นผู้พิพากษาสมทบที่หน่วยงานส่งตัวมานั้น มีวาระการทำงานเป็นคดี ๆ ไปตามความรู้และประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ผู้พิพากษา สมทบ เมื่อสิ้นสุดคดีแล้วก็กลับไปปฏิบัติหน้าที่

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญาจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1) ออกตามวาระ
- 2) ตาย
- 3) ลาออก
- 4) ขาดคุณสมบัติอื่น ๆ ตามมาตรา 8
- 5) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติกรที่กำหนดถึงสามครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร
- 6) ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่การเป็นผู้พิพากษาสมทบ

1.5 อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ

ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่จะเป็นตัวกำหนดอำนาจของผู้พิพากษาสมทบ จากการวิเคราะห์ ในบทที่ 5 ผู้พิพากษาสมทบจะมีสถานภาพเป็นตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้ ผู้พิพากษาสมทบปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบแห่งขอบเขตอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

- 1) มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามประเภทที่กำหนดไว้
- 2) มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามประเภทที่กำหนดไว้ และกำหนดโทษ

ร่วมกับผู้พิพากษา

องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีอาญาประกอบด้วยผู้พิพากษา 2 คน และผู้พิพากษาสมทบ

1 คน รวม 3 คน และการลงคะแนนเสียงเพื่อลงโทษจำเลยนั้นจะใช้หลักเสียงข้างมาก

1.6 การอุทธรณ์ และฎีกา

ในคดีอาญาทั่วไปเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว หากคู่ความไม่พอใจคำพิพากษา คู่ความสามารถทำการอุทธรณ์ และ ฎีกา ต่อไปได้ตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งจากการวิเคราะห์ วิเคราะห์ในบทที่ 5 พบว่าในชั้นอุทธรณ์ ฎีกายังไม่มีความจำเป็นต้องมีผู้พิพากษาสมทบ เพราะในชั้นอุทธรณ์ ฎีกานั้น ไม่มีการสืบพยาน ดังนั้นการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาประเภทที่ให้มี ผู้พิพากษาสมทบร่วมด้วยนั้นจึงนำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องการอุทธรณ์ ฎีกามาใช้บังคับ

จากสาระสำคัญของ 6 ประเด็นดังกล่าว คือ ประเภทคดีอาญาที่ผู้พิพากษาสมทบมีส่วนร่วม คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ การได้มาของผู้พิพากษาสมทบ การดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาสมทบ ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ และการอุทธรณ์ ฎีกา เป็นประเด็นที่นำไปสู่การจัดทำ ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ. ต่อไป

2. ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ.

การจัดทำกฎหมายต้นแบบได้ทำเป็นร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ. โดยการนำเอาประเด็นที่เป็นคำตอบจากผลของการวิจัย และจากข้อวิพากษ์ร่างกฎหมาย ต้นแบบนี้ที่ประชากรที่เข้าร่วมสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเอาข้อคิดเห็นที่ได้มานั้นสู่การแก้ไขปรับปรุงให้เป็นร่างกฎหมายที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นกฎหมายที่สามารถนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้ร่างพระราชบัญญัติ ผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ. มีโครงสร้างกฎหมายและรายละเอียด ดังนี้

2.1 โครงสร้างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ. ประกอบด้วย 5 หมวด 20 มาตรา และ บทเฉพาะกาล ดังนี้

หมวด 1 คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ (มาตรา 8-มาตรา 9)

หมวด 2 การได้มาซึ่งผู้พิพากษาสมทบ (มาตรา 10 –มาตรา 14)

หมวด 3 การดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ (มาตรา 15-มาตรา 16)

หมวด 4 ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ (มาตรา 17-มาตรา 19)

หมวด 5 อุทธรณ์และฎีกา (มาตรา 20)

บทเฉพาะกาล (มาตรา 21)

2.2 ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ. พร้อมหลักการและเหตุผล

ตารางที่ 6.1 ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ. พร้อมหลักการและเหตุผล

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
1	พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ.”	พระราชบัญญัตินี้ตราขึ้น เพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา โดยผ่านทางผู้พิพากษาสมทบ การออกพระราชบัญญัตินี้ เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและส่งเสริมความเข้าใจของสาธารณชนเกี่ยวกับระบบการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมและระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย
2	พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป	วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับกำหนดระยะเวลา 360 วันสำหรับการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานและเพื่อให้หน่วยงานดำเนินการจัดทำกฎหมายลำดับรองให้แล้วเสร็จก่อนที่กฎหมายจะมีผลบังคับใช้
3	บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน	เพื่อให้พระราชบัญญัตินี้สามารถใช้บังคับได้ โดยไม่ขัดแย้งกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่น
4	ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้สมัคร หมายความว่า ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา	เพื่อกำหนดความหมายของผู้สมัครให้ชัดเจน

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
	<p>ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า หมายความว่า ผู้พิพากษาที่มีตำแหน่งสูงสุดในศาลนั้น ๆ ในศาลอาญา ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัด ได้แก่ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล</p>	<p>เพื่ออธิบายความหมายของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในแต่ละศาลที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้</p>
5	<p>ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะต่อไปนี้ ให้มีผู้พิพากษาสมทบร่วมพิจารณาพิพากษาคดี ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา (2) ลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน (3) ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน (4) ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ (5) ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (6) ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง (7) ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน <p>ในคดีอาญาฐานความผิดอื่น นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ถ้าศาลเห็นสมควร หรือคู่ความร้องขอก่อนการสืบพยาน ให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีโดยมีผู้พิพากษาสมทบ ให้ผู้พิพากษาที่เป็นเจ้าของสำนวนเสนอความเห็นไปยังผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ ให้เป็น</p>	<p>เนื่องจากประเภทคดีอาญามี 2 ประเภท คือ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา และตามพระราชบัญญัติอื่น ๆ ซึ่งหากนำมาบังคับใช้ทั้งหมด จะทำให้มีคดีที่ต้องมีผู้พิพากษาสมทบจำนวนมาก ในเริ่มต้นประเทศไทย อาจไม่มีความพร้อม จึงกำหนดไว้เฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา บางลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสังคม มีผลกระทบต่อจิตใจของประชาชน การตัดสินใจเหล่านี้จึงควรต้องมีความคิดเห็นของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย</p> <p>เพื่อให้คดีอาญาฐานความผิดอื่น ๆ มีการพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษาสมทบได้ ถ้าศาลเห็นสมควร หรือคู่ความมีคำขอก่อนการสืบพยาน โดยให้ผู้พิพากษาที่เป็นเจ้าของสำนวนเสนอความเห็นไปยังผู้พิพากษา</p>

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
	ดุลพินิจผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ พิจารณาตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ของความยุติธรรม	ที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ แต่ทั้งนี้ เป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาผู้เป็นหัวหน้าจะอนุญาตหรือไม่ก็ได้
6	พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่ศาลอาญา ศาลอาญารธนบุรี ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลจังหวัด และศาลอาญาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา	เพื่อกำหนดขอบเขตของการนำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้ให้ชัดเจน
7	ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	กฎหมายใดที่ตราขึ้นใหม่และได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ต้องดำเนินการหรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายจำเป็นต้องกำหนดให้มีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจในการดำเนินการหรือปฏิบัติการตามกฎหมาย
หมวด 1 คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ		
8	ผู้พิพากษาสมทบจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมคัดเลือก โดยจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (1) มีสัญชาติไทย (2) อายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ (3) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (4) สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี (5) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมี	เพื่อให้ได้ผู้พิพากษาสมทบที่มีคุณสมบัติหลัก และคุณสมบัติต้องห้ามที่เหมาะสมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
	<p>วิชาชีพตามที่คณะกรรมการศาลยุติธรรมกำหนดไว้ในระเบียบ</p> <p>(6) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี</p> <p>(7) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว</p> <p>(8) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ</p> <p>(9) ไม่เป็นผู้ต้องหา หรือจำเลย ที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีอาญา</p> <p>(10) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ</p> <p>(11) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบหรือเป็นโรค ดังนี้</p> <p>ก. โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม</p> <p>ข. วัณโรคในระยะอันตราย</p> <p>ค. โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม</p> <p>ง. โรคติดยาเสพติดให้โทษ</p> <p>จ. โรคพิษสุราเรื้อรัง</p> <p>(12) ไม่เป็นข้าราชการเมือง กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง สมาชิกรัฐสภา ผู้บริหาร หรือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น</p>	

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
	หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นข้าราชการอัยการ ข้าราชการตำรวจ ทนายความ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ ในศาล ในสำนักงานอัยการ หรือในสถานี ตำรวจ	
9	ก่อนเข้ารับตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบจะต้อง ได้รับการอบรมความรู้และผ่านการทดสอบ ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 2	ผู้สมัครเป็น ผู้พิพากษาสมทบ นอกจากต้องมีคุณสมบัติตามที่ กำหนดแล้วจะต้องผ่านการอบรม และผ่านการทดสอบตามที่กำหนด เพื่อให้ได้ผู้พิพากษาสมทบที่มี คุณสมบัติที่เหมาะสม และมีความรู้ ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษา สมทบได้
หมวด 2 การได้มาซึ่งผู้พิพากษาสมทบ		
10	ผู้พิพากษาสมทบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มา จากการรับสมัครตามวิธีการที่คณะกรรมการ ตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดในระเบียบ โดย ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ใน หมวด 1 และผ่านการคัดเลือกตามที่บัญญัติไว้ ในมาตรา 12	เพื่อให้ได้ผู้พิพากษาสมทบมาทำ หน้าที่จึงให้เปิดรับสมัครผู้ที่สมัครใจ โดยให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ตุลาการศาลยุติธรรมกำหนด หลักเกณฑ์การเปิดรับสมัครไว้ โดย ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ บัญญัติไว้ในหมวด1 และต้องผ่าน การคัดเลือกตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 12
11	ในกรณีที่ไม่สามารถหาผู้พิพากษาสมทบที่มี คุณสมบัติเหมาะสมในบางคดีได้ ให้ผู้พิพากษา ที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ มีอำนาจขอความ ร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อให้ส่งบุคคลมาเป็นผู้พิพากษาสมทบ	เพื่อให้พื้นที่ที่ขาดแคลนผู้พิพากษา สมทบ สามารถขอความร่วมมือไป ยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ส่งผู้ พิพากษาสมทบที่มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญ มีวิชาชีพเฉพาะที่เกี่ยวข้อง

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
	ผู้พิพากษาสมทบตามมาตรา 11 ไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้หมวด 2 และไม่จำเป็นต้องผ่านการทดสอบตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 แต่ต้องเข้ารับการอบรมตามที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดไว้ในระเบียบ	กับคดี มาปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยผู้พิพากษาสมทบที่มาจากหน่วยงานต่างๆ ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการกลั่นกรองจากหน่วยงานนั้นแล้วว่าเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีคุณสมบัติที่เหมาะสมจะเป็นผู้พิพากษาสมทบ จึงไม่จำเป็นต้องผ่านการทดสอบหรือตรวจสอบคุณสมบัติอีก แต่ต้องผ่านการอบรมเพื่อให้เข้าใจกระบวนการพิจารณาคดี และหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ
12	การคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญาให้กระทำโดยการอบรมภาควิชาการ การสอบข้อเขียนการสอบปากเปล่า การประเมินความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงาน เกณฑ์การผ่านการคัดเลือกให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดในระเบียบ	เพื่อให้ได้ผู้พิพากษาสมทบที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมไปถึงมีแนวคิดและทัศนคติที่ดีในการเป็นผู้พิพากษาสมทบ
13	ให้จัดให้มีการอบรมภาควิชาการก่อนการสอบข้อเขียนการสอบปากเปล่า การประเมินความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงาน	เพื่อให้ผู้สมัครมีความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ ก่อนที่จะมีการทดสอบ
14	การอบรมภาควิชาการควรประกอบด้วย เนื้อหาวิชา ดังต่อไปนี้ (1) วิธีพิจารณาความอาญา (2) กฎหมายอาญา (3) การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (4) หน้าที่ของข้าราชการตุลาการและผู้พิพากษา	เพื่อให้ผู้พิพากษาสมทบเข้าใจ กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน รวมไปถึงการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
	สมทบ (5) จริยธรรมของข้าราชการตุลาการและ ผู้พิพากษาสมทบ	
หมวด 3 การดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ		
15	ผู้พิพากษาสมทบให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกัน บทบัญญัตินี้ไม่ใช่บังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบ ที่ได้มาตามมาตรา 11	เพื่อกำหนดวาระการทำงานของผู้พิพากษาสมทบ ผู้พิพากษาสมทบที่มาจากหน่วยงาน ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ อาจไม่ สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ในระยะยาว ได้ จึงไม่ควรจะกำหนดให้มีวาระ การทำงานเป็นปี แต่ควรมีวาระการ ทำงานเป็นคดี ๆ
16	ผู้พิพากษาสมทบพ้นจากตำแหน่งเมื่อ (1) ออกตามวาระ (2) ตาย (3) ลาออก (4) ขาดคุณสมบัติอื่น ๆ ตามมาตรา 8 (5) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติกร ที่กำหนดถึงสามครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร (6) ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่การเป็นผู้ พิพากษาสมทบ	เพื่อเป็นการกำหนดการพ้นจาก ตำแหน่งของผู้พิพากษาสมทบ โดย เป็นแนวทางเดียวกับศาลเยาวชน และครอบครัว และศาลทรัพย์สิน ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีการใช้ระบบผู้พิพากษาสมทบ มาก่อน
หมวด 4 ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ		
17	ผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่ง ตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา	เพื่อกำหนดสถานะภาพของผู้พิพากษา สมทบให้ชัดเจน
18	ผู้พิพากษาสมทบมีอิสระในการพิจารณา พิพากษาคดี	ผู้พิพากษาสมทบมีหน้าที่พิจารณา พิพากษาคดี จึงต้องให้มีอิสระใน

มาตรา	ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบ ในคดีอาญา พ.ศ. ...	หลักการและเหตุผล
		การพิจารณาพิพากษาคดีเช่นเดียวกับผู้พิพากษา
19	ภายใต้บังคับมาตรา 5 การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในศาลชั้นต้น ให้มีผู้พิพากษา 2 คน และผู้พิพากษาสมทบ 1 คน เป็นองค์คณะ คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น	เพื่อกำหนดองค์คณะในการปฏิบัติหน้าที่แต่ละคดีให้ชัดเจน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ลงโทษจำเลยให้เป็นไปตามหลักเสียงข้างมาก
หมวด 5 อุทธรณ์และฎีกา		
20	การอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาในคดีที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์และฎีกามาใช้บังคับ โดยอนุโลม	เพราะในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกายังไม่มีการสืบพยาน จึงยังไม่มีความจริงเป็นต้องมีผู้พิพากษาสมทบในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา จึงกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์และฎีกามาใช้บังคับ โดยอนุโลม
บทเฉพาะกาล		
21	คดีอาญาที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด	กำหนดให้บรรดาคดีอาญาที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

2.3 บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา

พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา

เหตุผล

โดยเหตุที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในอำนาจตุลาการซึ่งเป็นหนึ่งในสามอำนาจธิปไตย การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในอำนาจตุลาการจึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะอำนาจตุลาการเป็นอำนาจในการวินิจฉัยบรรดคดี ซึ่งเป็นอำนาจที่มีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะในคดีอาญาซึ่งเป็นคดีที่มีอัตราโทษที่จำกัดสิทธิ เสรีภาพของประชาชน การออกพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา โดยผ่านทางผู้พิพากษาสมทบ เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในอำนาจตุลาการและส่งเสริมความเข้าใจของสาธารณชนเกี่ยวกับระบบการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมและระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

ร่างพระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา พ.ศ.

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ... พ.ศ.

เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูรมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 32 มาตรา 33 และมาตรา 36 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า พระราชบัญญัติผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

ผู้สมัคร หมายความว่า ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญา

ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า หมายความว่า ผู้พิพากษาที่มีตำแหน่งสูงสุดในศาลนั้น ๆ ในศาลอาญา ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญารธนบุรี ได้แก่ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญารธนบุรี ศาลจังหวัด ได้แก่ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

มาตรา 5 ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีความคิดตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะต่อไปนี้อย่างหนึ่ง ให้มีผู้พิพากษาสมทบร่วมพิจารณาพิพากษาคดี ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

- (1) ลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา
- (2) ลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน
- (3) ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน
- (4) ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ
- (5) ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
- (6) ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง
- (7) ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ในคดีอาญาฐานความผิดอื่น นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ถ้าศาลเห็นสมควร หรือ คู่ความร้องขอก่อนการสืบพยานให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีโดยมีผู้พิพากษาสมทบ ให้ผู้พิพากษาที่เป็นเจ้าของสำนวนเสนอความเห็นไปยังผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ ให้เป็นดุลพินิจผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ พิจารณาตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ของความยุติธรรม

มาตรา 6 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่ศาลอาญา ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลจังหวัด และศาลอาญาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 7 ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1

คุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา 8 ผู้พิพากษาสมทบจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมคัดเลือก โดยจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) อายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์
- (3) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- (4) สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี
- (5) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีวิชาชีพตามที่คณะกรรมการศาลยุติธรรม

กำหนดไว้ในระเบียบ

- (6) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (7) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (8) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ

สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- (9) ไม่เป็นผู้ต้องหา หรือจำเลย ที่อยู่ระหว่างการดำเนินคดีอาญา
- (10) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (11) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบ หรือเป็นโรค ดังนี้
- ก. โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - ข. วัณโรคในระยะอันตราย
 - ค. โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - ง. โรคติดยาเสพติดให้โทษ
 - จ. โรคพิษสุราเรื้อรัง
- (12) ไม่เป็นข้าราชการเมือง กรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง สมาชิกรัฐสภา ผู้บริหารหรือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการอัยการ ข้าราชการตำรวจ ทนายความ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ในศาล ในสำนักงานอัยการ หรือในสถานีตำรวจ

มาตรา 9 ก่อนเข้ารับตำแหน่ง ผู้พิพากษาสมทบจะต้องได้รับการอบรมความรู้และผ่านการทดสอบตามที่กำหนดไว้ในหมวด 2

หมวด 2

การได้มาซึ่งผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา 10 ผู้พิพากษาสมทบตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มาจากการรับสมัครตามวิธีการที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดในระเบียบ โดยผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 1 และผ่านการคัดเลือกตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12

มาตรา 11 ในกรณีที่ไม่สามารถหาผู้พิพากษาสมทบที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในบางคดีได้ ให้ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาลนั้น ๆ มีอำนาจขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ส่งบุคคลมาเป็นผู้พิพากษาสมทบ

ผู้พิพากษาสมทบตามมาตรานี้ไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 2 และไม่ต้องผ่านการทดสอบตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 แต่ต้องเข้ารับการอบรมตามที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดไว้ในระเบียบ

มาตรา 12 การคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบในคดีอาญาให้กระทำโดยการอบรมภาควิชาการ

การสอบข้อเขียน การสอบปากเปล่า การประเมินความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์การทำงาน
เกณฑ์การผ่านการคัดเลือกให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดใน
ระเบียบ

มาตรา 13 ให้จัดให้มีการอบรมภาควิชาการก่อนการสอบข้อเขียน การสอบปากเปล่า การ
ประเมินความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงาน

มาตรา 14 การอบรมภาควิชาการควรประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ดังต่อไปนี้

- (1) วิธีพิจารณาความอาญา
- (2) กฎหมายอาญา
- (3) การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน
- (4) หน้าที่ของข้าราชการตุลาการและผู้พิพากษาสมทบ
- (5) จริยธรรมของข้าราชการตุลาการและผู้พิพากษาสมทบ

หมวด 3

การดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา 15 ผู้พิพากษาสมทบให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกัน
บทบัญญัตินี้ไม่ใช่บังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบที่ได้มาตามมาตรา 11

มาตรา 16 ผู้พิพากษาสมทบพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติอื่น ๆ ตามมาตรา 8
- (5) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติภารกิจที่กำหนดถึงสามครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร
- (6) ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่การเป็นผู้พิพากษาสมทบ

หมวด 4

ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ

มาตรา 17 ผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 18 ผู้พิพากษาสมทบมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี

มาตรา 19 ภายใต้บังคับมาตรา 5 การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในศาลชั้นต้น ให้มีผู้พิพากษา 2 คน และผู้พิพากษาสมทบ 1 คน เป็นองค์คณะ

คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น

หมวด 5

อุทธรณ์และฎีกา

มาตรา 20 การอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาในคดีที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการพิจารณาและการชี้ขาดคดีในชั้นอุทธรณ์และฎีกามาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา 21 คดีอาญาที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
นายกรัฐมนตรี